

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 292 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ได้ผลสรุปดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สภาพการสอนของครูสังคมศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ โดยส่วนรวมแล้วครูสังคมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้งเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในทุกขั้นตอน คือชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นสรุปบทเรียน และขั้นวัดและประเมินผลการเรียนตามลำดับดังนี้

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน พบว่าครูสังคมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของนักศึกษา โดยการแนะแนวการเรียน มีการสร้างความสนใจเข้าสู่บทเรียน โดยการทบทวนบทเรียนเดิม สนทนาซักถามเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวกับเรื่องที่สอน ให้ดูรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอน เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสถานการณ์ปัจจุบัน สร้างสถานการณ์จำลองให้นักศึกษาร่วมแก้ปัญหา มีการใช้เวลานำเข้าสู่บทเรียนอย่างเหมาะสม และนำเข้าสู่บทเรียนได้สอดคล้องกับเนื้อหา ส่วนการให้นักศึกษาเล่าประสบการณ์ของตน ครูมีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

ขั้นปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสังคมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้งในด้านการดำเนินการสอน การอธิบายและเล่าเรื่อง การยกตัวอย่าง การใช้คำถาม การให้แรงเสริม การใช้สื่อการสอน การควบคุมและบรรยากาศในชั้นเรียน

ขั้นสรุปบทเรียน ครูสังคัมศึกษา มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยมีการสรุปบทเรียนทุกครั้ง ที่สอน มีการให้นักศึกษาสรุปบทเรียนด้วยตนเอง สรุปร่วมกับผู้สอน ใช้วิธีการสรุปที่กระชับและ ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และมีการใช้วิธีสรุปหลาย ๆ วิธี

ขั้นวัดและประเมินผลการเรียน ครูสังคัมศึกษา มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยมีการแจ้งวิธีการและเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้นักศึกษาทราบ มอบหมายงานให้ทำในแต่ละบทเรียน ทดสอบเมื่อจบบทเรียน บอกเนื้อหาที่ใช้ประเมินผลให้นักศึกษาทราบ วัดและประเมินผลตาม จุดประสงค์ที่เรียน ใช้วิธีวัดและประเมินผลหลายวิธี และมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันกับ นักศึกษาก่อนประเมินผล ส่วนการแจ้งคะแนนทดสอบให้นักศึกษาทราบ ครูสังคัมศึกษา มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการสอนของครูสังคัมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ มีประเด็นสำคัญที่สามารถ นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

สภาพการสอนของครูสังคัมศึกษา

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ตามลำดับ ขั้นตอนการสอนที่กำหนดไว้ กล่าวคือเตรียมความพร้อมของนักศึกษา โดยการแนะแนวทางการเรียน ด้านการสร้างความสนใจเข้าสู่บทเรียน ใช้วิธีทบทวนบทเรียนเดิม สนทนาซักถาม เรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอน ให้ดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องที่สอน เล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ใน สถานการณ์ปัจจุบัน สร้างสถานการณ์จำลองให้นักศึกษาร่วมแก้ปัญหา ส่วนการให้นักศึกษา เล่าประสบการณ์ของนักศึกษานั้น ครูสังคัมศึกษา มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน ตรงกับผลการศึกษาของ ประสงค์ เอื้อวเจริญ (2540) ที่พบว่าครูสังคัมศึกษายังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการสอน ส่งผลให้ นักศึกษาไม่ค่อยสนใจการเรียนการสอน นักศึกษาจึงไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง เท่าที่ควร นอกจากนี้การใช้เวลาเข้าสู่บทเรียนอย่างเหมาะสม และการนำเข้าสู่บทเรียนได้ สอดคล้องกับเนื้อหา ครูสังคัมศึกษา มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยสัมพันธ์กับ ดนัย ไชยโยธา (2536) ที่กล่าวว่า การนำเข้าสู่บทเรียนจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใน บทเรียนได้ ครูต้องนำเข้าสู่บทเรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่นักศึกษาจะเรียนต่อไป รวมทั้ง ต้องใช้เวลาอย่างเหมาะสมด้วย จึงจะทำให้ นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียน

2. ขั้นปฏิบัติจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง ในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูสังคัมศึกษาเข้าใจวิธีการปฏิบัติกิจกรรมการสอนเป็นอย่างดี ดังเช่น การดำเนินการสอน ครูสังคัมศึกษาปฏิบัติในขั้นนี้บ่อยครั้ง ตามลำดับขั้น คือ ครูมีการบอกวัตถุประสงค์การเรียนการสอน กำหนดกิจกรรมการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาจะได้เข้าใจจุดประสงค์การเรียนการสอน และไม่เกิดปัญหาในการจัดหรือร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้การสอนเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุศรา โอริศาสะ (2535) พบว่า สภาพการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสังคัมศึกษา มีปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ และที่สำคัญครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ในหลักสูตร ส่วนการกำหนดกิจกรรมการสอนเหมาะสมกับวุฒิและวัยของนักศึกษา กำหนดวิธีสอนสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน กำหนดวิธีสอนและกิจกรรมเหมาะสมกับสภาพห้องเรียนสอนตามลำดับเนื้อหาบทเรียนที่กำหนดไว้นั้น อาจเป็นเพราะนักศึกษามีวุฒิการศึกษาและช่วงวัยที่ต่างกัน ครูจึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะของนักศึกษาที่เรียน ตรงกับวัลลภ กันทรพัญ์ (2534) และวิภาดา คุปตานนท์ (2535) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับการสอนไว้ว่า ข้อคิดเบื้องต้นในการสอน ครูจำเป็นต้องเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา ครูสังคัมศึกษาต้องแสวงหาเทคนิคการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น สำหรับการจัดลำดับกิจกรรมการสอนได้อย่างต่อเนื่อง ให้ความสนใจนักศึกษาในขณะที่จัดกิจกรรมประกอบการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอและสนับสนุน ตลอดจนเลือกกิจกรรมประกอบการสอน ให้นักศึกษาคิดหาเหตุผลและแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน ให้นักศึกษาได้มีโอกาสค้นคว้าด้วยตนเอง ให้นักศึกษามีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากนั้น ครูสอนสังคัมศึกษามีการสอดแทรก เน้นย้ำเรื่องคุณธรรมจริยธรรมด้วย อาจเนื่องจากวิชาสังคัมศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี ศาสนา และหลักธรรม คุณธรรมต่าง ๆ ครูสังคัมศึกษาจึงมีบทบาทในการปลูกฝังและเน้นย้ำคุณธรรม จริยธรรม แก่นักศึกษา ดังที่ ชม ภูมิภาค (2530) อธิบายว่า การสอนจริยธรรมในสถานศึกษามีความสำคัญมาก เพราะปัจจุบันความสับสนทางค่านิยมและบรรทัดฐาน ส่งผลให้นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือพร้อมทั้งการชี้แนะจากครูเป็นอันมาก และ ไกวิท ประวาลพฤกษ์ (2534) กล่าวว่า ครูสังคัมศึกษามีภาระหน้าที่ปฏิบัติการสอนแล้ว ต้องเน้นย้ำปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดี เพื่อให้นักศึกษารู้จักคิดด้วยตนเองอย่างถูกต้องดีงาม ส่วนในด้านการอธิบายและเล่าเรื่อง ปรากฏว่าครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง คือใช้ภาษาถูกต้อง

ชัดเจนเข้าใจง่าย อธิบายและเล่าเรื่องตามลำดับเนื้อหาของบทเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ใช้น้ำเสียง และท่าทางประกอบเหมาะสมกับการอธิบายเล่าเรื่อง รวมทั้งให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่อธิบาย เช่นเดียวกับ สุรพันธ์ ดันศรีวงษ์ (2539) กล่าวถึงการสอนที่ดีว่า ครูควร จะสนับสนุนให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความคิดรวมกับผู้อื่น ได้สำหรับด้านการยกตัวอย่าง ครูสังคมศึกษาปฏิบัติบ่อยครั้ง ได้แก่ ยกตัวอย่างตรงกับบทเรียน ที่สอน เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักศึกษา ยกตัวอย่างสัมพันธ์กับสาขาวิชาของนักศึกษา ยกตัวอย่างเพื่อขยายความเนื้อหาที่สอน ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมยกตัวอย่างประกอบการ อธิบาย ที่เป็นดังนี้อาจเนื่องจากการยกตัวอย่างของครู จะมีผลให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจใน เนื้อหาบทเรียนชัดเจนขึ้น ตรงกับแนวคิดของ พรชูลี คุณานุภร (2530) ที่กล่าวว่า การสอนคือ การถ่ายทอดความรู้ การอธิบายและยกตัวอย่างประกอบเนื้อหา เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความ เข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ส่วนในด้านการใช้คำถาม ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยใช้คำถามตรงกับประเด็นที่สอน มีการใช้คำถามให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นใช้คำถาม ที่กระตุ้นให้นักศึกษาแสวงหาและขยายคำตอบ เปลี่ยนคำถามให้ง่ายขึ้นเมื่อนักศึกษาตอบ ไม่ได้ ตั้งคำถามแล้วเว้นระยะให้นักศึกษาคิด ระหว่างถามเปิดโอกาสให้นักศึกษาแต่ละคน ได้ตอบและตั้งคำถามถามได้ทั่วชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้คำถามทำให้นักศึกษาได้ รู้จักคิด รวบรวม และพิจารณาความรู้เพื่อหาคำตอบ ซึ่งสัมพันธ์กับข้อคิดของไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2532) ที่กล่าวว่าการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้คิดทบทวน เพื่ออธิบายคำถาม ย่อมทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิด อาจเสียเวลา แต่นับว่ามีความจำเป็น หากต้องการสร้างคน ให้เป็นผู้คิดเป็นในด้านการให้แรงเสริม ปรากฏว่าครูสังคมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยการ ให้คำชมเชยเชิงแนะนำแก่นักศึกษาเกี่ยวกับบทเรียน ให้ความสนใจและเอาใจใส่นักศึกษาใน ขณะสอน ให้การเสริมแรงแก่นักศึกษาด้วยวาจาและท่าทาง ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ เสริมแรง มีการให้กำลังใจและชมเชยแก่นักศึกษาทุกครั้งที่ตอบคำถาม อาจเนื่องจากการให้ กำลังใจแก่นักศึกษา ทำให้การเรียนการสอนไม่เคร่งเครียดเกินไป ดังสอดคล้องกับลักษณะการ สอนที่ดีของ ปรียา วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) กล่าวว่าครูควรให้ความสนใจและส่งเสริมนักศึกษา ด้วยการชมเชย การแนะนำ ซึ่งครูสังคมศึกษาพึงปฏิบัติให้มากในขณะทำการสอน เพื่อให้ ผู้เรียนมีกำลังใจมีกำลังใจในการเรียนและการสอนบรรลุเป้าหมาย ส่วนด้านการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนและการสอนบรรลุเป้าหมาย ส่วนด้านการใช้สื่อการสอน ครูสังคมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง คือ เลือกสื่อตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่สอน มีการใช้

สื่อการสอน ครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง คือ เลือกสื่อตรงกับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่สอนมีการใช้สื่อการสอนอย่างคล่องแคล่ว ใช้สื่อหลายประเภทในการสอน ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการใช้สื่อ ใช้สื่อเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักศึกษาและสภาพห้องเรียน เลือกสื่อโดยคำนึงถึงขนาดความชัดเจนถูกต้อง ใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่า และมีการทดสอบความเข้าใจของนักศึกษาลงใช้สื่อ จากข้อค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ครูสังคัมศึกษาควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเป็นอย่างมาก และจากข้อเสนอแนะนักศึกษาที่เสนอแนะไว้ในตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม ซึ่งให้ความเห็นว่า สื่อการสอนควรมีหลากหลายและมีส่วนร่วมในการใช้ด้วย เช่นเดียวกับ พิมพ์พันธ์ เวสสะโกศล (2533) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี นอกจากผู้สอนแล้ว การเลือกใช้สื่อยังมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนเองก็ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย นอกจากนั้นการควบคุมและบรรยากาศในชั้นเรียน ครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้งในขณะสอน ได้แก่ ให้ความสนใจนักศึกษาอย่างทั่วถึง ให้ความสนใจและเข้มงวดต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียน ใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อดึงดูดนักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรม ดึงดูดนักศึกษาอย่างทั่วถึงขณะให้ทำกิจกรรมในชั้นเรียน ให้ข้อเสนอแนะนักศึกษาขณะทำกิจกรรม และมีความผ่อนคลายขณะนักศึกษาทำกิจกรรมในชั้นเรียน จากข้อมูลที่ค้นพบ จะเห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูสังคัมศึกษาต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่ให้นักศึกษาในขณะร่วมกิจกรรม เพื่อนักศึกษาจะได้เกิดความพร้อมและเต็มใจในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม ดังจากข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในระหว่างสอน ครูควรให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับอรุณ กิ่งจันทร์ และสุธรรม์ จันทน์หอม (2537) ได้ศึกษาพบว่า ครูเอาใจใส่ต่อผู้เรียน และยังต้องมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

1. ชั้นสรุปบทเรียน ครูสังคัมศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยมีการสรุปบทเรียนทุกครั้งที่สอน ให้นักศึกษาสรุปบทเรียนด้วยตนเอง ให้นักศึกษาสรุปร่วมกับผู้สอน ใช้วิธีการสรุปที่กระชับและช่วยให้เกิดความเข้าใจ ตลอดจนใช้วิธีสรุปหลาย ๆ วิธี อาจเนื่องมาจากความแตกต่างในคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความหลากหลายในสาขาวิชา ทำให้ครูสังคัมศึกษาต้อง พิจารณาเลือกใช้วิธีการสรุปบทเรียนหลายวิธี เพื่อให้เหมาะสมกับนักศึกษา และเพื่อช่วยให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ นอกจากนั้น การสรุปบทเรียน โดยนักศึกษายังทำให้ครูสามารถประเมินผลในกิจกรรมที่ให้ได้ ซึ่งสัมพันธ์กับ สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์ (2530) สรุปว่าถ้าผู้เรียน

มีความสามารถสรุปสาระในการสอนได้อย่างชัดเจนจากความเข้าใจนั้น เป็นความสามารถด้านพฤติกรรมเจตพิสัย ดังนั้นการสรุปบทเรียนจึงจัดเป็นการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูแบบหนึ่ง

2. **ขั้นวัดและประเมินผลการเรียน** ครูสังคัมศึกษาปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยแจ้งวิธีการและเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้นักศึกษาทราบ มอบหมายงานให้ทำในแต่ละบทเรียน ทดสอบเมื่อจบบทเรียน บอกเนื้อหาที่จะใช้ในการประเมินผลให้นักศึกษาทราบ วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ที่เรียน ใช้วิธีวัดและประเมินผลหลายวิธี มีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันกับนักศึกษาก่อนประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการวัดและประเมินผลเป็นส่วนใหญ่ ดังผลการวิจัยของพนอจิตร โกมลวาช (2536) ที่ทำการศึกษาสภาพ คือการสอนสังคัมศึกษา และพบว่าครูสังคัมศึกษามีปัญหาน้อยในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนการแจ้งคะแนนทดสอบให้นักศึกษาทราบ ครูสังคัมศึกษา มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของนักศึกษาที่เสนอว่า ครูควรแจ้งผลการสอบแก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาจะได้ปรับปรุงข้อบกพร่องและพัฒนาการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น

ดังนั้นเมื่อสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการสอนของครูสังคัมศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ พบว่า ครูสอนสังคัมศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกขั้นตอน คือขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติกิจกรรมการเรียน ขั้นสรุปบทเรียน และขั้นวัดและประเมินผลการเรียน อาจเนื่องจากครูสังคัมศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะทุกขั้นตอนจะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จ คือ บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนได้อย่างดี นอกจากนี้ ยังสามารถช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย ตลอดจนเกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ สันต์ ธรรมบำรุง (2532) กล่าวว่า การสอนที่ดี ครูควรเตรียมพื้นฐานความพร้อม และต้องดำเนินการสอนทุกขั้นตอน ปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เพื่อให้บทเรียนมีความน่าสนใจและประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งผู้เรียนยังได้รับการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูสังคัมศึกษา

1. ควรพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ และเหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ โดยครูผู้สอนต้องแสวงหาความรู้ให้มี

ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการปฏิบัติจริงได้ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมตัดสินใจและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

2. ควรส่งเสริมการผลิตและพัฒนาสื่อการสอน โดยนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ เลือกสื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ แปลกใหม่นักศึกษาสามารถศึกษาติดตามสาระเกี่ยวกับการเรียนได้ด้วยตนเอง

3. ควรมีการติดตามและประเมินผลการสอนทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากกระบวนการสอนทุกชั้น ครูผู้สอนควรปฏิบัติสม่ำเสมอ และบันทึกเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ควรเล็งเห็นความสำคัญของวิชาที่เปิดสอนในคณะวิชาศึกษาทั่วไป โดยผู้บริหารควรให้นักศึกษาสามารถเลือกลงทะเบียนเรียนวิชาตามความสนใจและความถนัดของนักศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีความพร้อมและร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนดี

2. ควรให้การสนับสนุนกิจกรรม รวมทั้งโครงการต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนเสนอผู้บริหารตามขั้นตอนอย่างจริงจัง เช่น โครงการทัศนศึกษานอกสถานที่ โครงการจัดบรรยายพิเศษสำหรับนักศึกษา เป็นต้น เพื่อพัฒนาความคิดและเปิดโลกทัศน์ของนักศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม กว้างไกล

3. ควรพัฒนาห้องสมุดแหล่งความรู้ ให้ทันสมัย สะดวกใช้ เพื่อประโยชน์ต่อการค้นคว้าศึกษา โดยผู้บริหารควรพิจารณาให้ความสำคัญและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะแหล่งความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนและนักศึกษาในทุกสาขา

4. ควรสนับสนุนครูผู้สอนค้นคว้าวิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อนำผลการค้นคว้าวิจัยมาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการสอนของครูในคณะวิชาศึกษา ในทุกแผนกวิชาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อศึกษาว่าสภาพการสอนของครูในแผนกวิชาต่าง ๆ ประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศของการจัดการเรียนการสอน เปรียบเทียบกันในแต่ละแผนกวิชาในคณะวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อนำผลมาปรับปรุงสภาพการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแผนวิชานั้น ๆ

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพการสอนของครู เพื่อปรับปรุงสภาพการสอนให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น